

Sted og prosess Virksomhet Barnehage / Overganger
Sist godkjent dato Nei
Dato endret 11.10.2024 (Wenche Marie Alkemark (alkwe1806))

Siste revisjonsdato
Neste revisjonsdato 05.05.2025

Forord

Overganger kan være både spennende og skremmende for mange barn. En god sammenheng og flyt mellom de ulike arenaene barnet lærer og utvikler seg på blir viktig for et helhetlig opplæringsløp. Læringspotensialet i barnet skal ivaretas, støttes og utvikles, og de skal få muligheten til å bruke kunnskaper og erfaringer de har fra før (Udir).

Larvik kommune utarbeidet en felles rutine for overganger i 2019.

Målet for rutinen er at alle barn og deres foresatte blir sett, hørt og opplever trygghet gjennom hele barnehage- og skoleløpet. God kontinuitet skal bidra til at opplæringen tilpasses den enkelte fra første skoledag, både emosjonelt, sosialt og faglig. Rutinen skal skape en enhetlig og helhetlig praksis i kommunen.

Prosjektgruppen har gjennomgått og revidert/oppdert kommunens allerede eksisterende planer for alle overgangene etter forespørsel fra barnehager og skoler. Rutinen er strukturert gjennom ulike årshjul. Beskrivelser av aktivitetene i årshjulet foreligger etter den aktuelle overgangen. SFO har en sentral og naturlig plass i overgangen fra barnehagen.

1. Innledning

Den reviderte rutinen er oppdatert i henhold til anbefaling fra nasjonale føringer for barnehage og skole (rammeplanen, 2017; overordnet del av læreplanverket, 2017), og støtter seg blant annet til veilederen fra Kunnskapsdepartementet (2008) *Fra eldst til yngst – samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole*. Det er innhentet evaluering fra barn/unge, foresatte og ansatte i kommunen. Deres stemme er lagt stor vekt og knyttet sammen med relevant forskning på området. Det er lagt opp til en rutine med forebyggende tiltak, og tiltak som setter krav til skolen om å tidlig prioritere valg av neste års lærere for overgangstrinn, samt å velge voksenstøtte/assistenter i 1. trinn som også jobber på SFO.

Rutinen er forpliktende for alle kommunale barnehager og skoler i Larvik kommune, og barnehageeier anbefaler og oppfordrer private barnehager til å følge rutinen. Alle barnehager, barneskoler og ungdomsskoler skal i august hver høst bruke tid til å gjøre seg kjent med overgangsrutinene i kommunen. Rutinen evalueres årlig av virksomhetene og eventuelle endringer føres inn.

Sted og prosess Virksomhet Barnehage / Overganger
Sist godkjent dato Nei
Dato endret 11.10.2024 (Wenche Marie Alkemark (alkwe1806))

Siste revisjonsdato
Neste revisjonsdato 05.05.2025

Overganger

Overganger er sårbare og kan støtte eller svekke et barns utvikling. Målet er ikke å unngå overganger, for overganger er en del av livet. Målet er å legge til rette for at barn og unge mestrer overgangene og kommer styrket gjennom dem. Det er også nødvendig at alle aktuelle støttetjenester fungerer godt i disse overgangene og bidrar til god sammenheng i opplæringsløpet.

Trygge barn, er barn som er i posisjon til å lære. Skal vi sikre dette må vi inneha kompetanse om barns psykososiale utvikling og miljø, noe som fordrer et fungerende tverrfaglig samarbeid og god forankring i barnhagens og skolen ledelse (NOU 2019:3). Trygge og gode overganger vil også sikre sårbare barn som har risiko for å utvikle ufrivillig skolefravær.

Samarbeid, kunnskap og kompetanse

Veilederen fra Kunnskapsdepartementet (2008) gir tydelige føringer for at vellykkede overganger handler om samarbeid i alle ledd. Godt og systematisk samarbeid mellom barnehage -og skoleeier, mellom de ulike nivåene i opplæringsløpet, og mellom skole og hjem er en forutsetning for at alle barn og foreldre skal oppleve overganger som trygge og forutsigbare (St. Meld 41, 2008-2009, Kunnskapsdepartementet (2008), Meld. St. 19 2015-2016). Overganger er en prosess som må jobbes med over tid og som vektlegges kontinuerlig.

Både barnehage, skole og sfo er arenaer for lek og læring, og har til felles at de skal rette fokus mot likeverd og kvalitet i omsorg og opplæring (Kunnskapsdepartementet, 2008). Samtidig er barnehage og skole ulike som pedagogiske institusjoner. For å lykkes i samarbeidet mellom institusjonene må en ta høyde for forskjeller, og arbeide for å enes om felles pedagogiske tanker, kulturer, verdier, holdninger og rutiner i overgangsprosessen. Ved å ta dette på alvor skapes kontinuitet i opplæringen.

Forskning viser at de ansatte i barnehage og skole har lite kunnskap om hverandre og at kommunikasjonen mellom dem er mangelfull (Rambøll, 2010; Broström, 2009 i Hognes & Moser, 2014). Lite kunnskap om den andres tradisjoner, mandat og arbeidsmåter viser seg å kunne svekke samarbeidet mellom institusjonene og overgangene. Dette er også funn i Larvik kommune. Dette forsøker rutinene å gjøre noe med, blant annet gjennom aktiviteter som øker forståelsen for hverandres oppdrag og oppgaver, og øke kompetansen vedrørende barn og unges utvikling for ansatte i barnehager og skole, og dermed bidra til større samarbeid og mer kompetanse for elevenes beste (NOU 2019:3).

Sted og prosess Virksomhet Barnehage / Overganger
Sist godkjent dato Nei
Dato endret 11.10.2024 (Wenche Marie Alkemark (alkwe1806))

Siste revisjonsdato
Neste revisjonsdato 05.05.2025

I rutinen anvendes fire former for kontinuitet som et teoretisk utgangspunkt for å skape gode rutiner for overgang. Spesielt overgangen mellom barne- og ungdomsskolen er sårbar ift barn/ungdom som utvikler ufrivillig skolefravær. Begrepet kontinuitet forstås her som en **sammenheng** slik det er presentert av Broström (2009) og Fabian (2007) i Hognes & Moser (2014); Muligheter for opplevelse av kontinuitet ses i lys av pedagogiske (filosofiske), fysiske, sosiale, og kommunikasjonsmessige forhold. Det foreligger prioriterte tiltak i hvert årshjul som skal bidra til at barn og ungdom opplever sammenheng i sine overganger, gjennom de fire formene for kontinuitet.

1. Pedagogisk kontinuitet (filosofisk) knyttes her til de pedagogiske og verdimessige forutsetningene for innhold, arbeidsmåter og forståelse i institusjonene. Barna skal erfare at de blir tatt på alvor og at læringen bygger videre på deres erfaringer og kunnskap. Barn møter både kjente og ukjente elementer i overgangene. Gjenkjennelige fagstoff og andre elementer kan fungere som grenseobjekter som gir barn rom for egne tolkninger og dialog. Dette kan bidra til at barn får fungere som medkonstruktører.
2. Fysisk kontinuitet handler om å se sammenhengen i fysiske miljøer. Barnas møte med skole og SFO vil nødvendigvis innebære brudd i forhold til det fysiske miljøet. Ved å la barna bli kjent med skolens og SFO's fysiske miljø kan vi bidra til trygghet og gi barn en opplevelse av kontinuitet. Trygghet i "rommet". Å f.eks vite hvor klasserommet, toalettet, kontoret til helsesykepleier, gymgarderoben og andre fysiske forhold er, er av stor betydning. Det handler om å skape forutsigbarhet gjennom å gjøre seg kjent.
3. Sosial kontinuitet handler om å ta vare på eksisterende relasjoner, men også om å etablere nye bekjentskap mellom barn og unge i forkant av skolestart, og få muligheten til å danne seg positive inntrykk av sitt fremtidige miljø. Overganger medfører nye sosiale vilkår der barnet i stor grad vil kunne oppleve en form for identitetsskifte. Barnet går fra å være barnehagebarn til å bli skoleelev, og fra barn til ungdom. Dette innebærer at de må forholde seg til nye sosiale koder, nytt språk og nye begreper som regler for adferd. Relasjoner og identitet skapes i møter mellom jevnaldrende og i møte med bevisste voksne.
4. Kommunikasjonsmessig kontinuitet handler om dialogen og samarbeidet mellom eiere, ledere, lærerne, foresatte og, ikke minst dialogen disse gruppene har med barna. Kommunikasjonsmessig kontinuitet kan sikres på ulike måter, f.eks gjennom felles faglige møter, felles kompetanseheving, ved å gjøre seg kjent med hverandres planer og rammeverk. Kommunikasjonsmessig kontinuitet handler om å sikre dialog, informasjonsoverføring og samarbeid med foresatte og barnet/eleven selv.

Sted og prosess Virksomhet Barnehage / Overganger
Sist godkjent dato Nei
Dato endret 11.10.2024 (Wenche Marie Alkemark (alkwe1806))

Siste revisjonsdato
Neste revisjonsdato 05.05.2025

For å skape trygghet ved skolestart, er det viktig at barn og unge vet hva de går til. Dette gjelder det sosiale så vel som det faglige og miljømessige. For å komme i mål med dette må kommunikasjonsmessig kontinuitet gjennomsyre praksis.

SFO er et bindeledd mellom barnehagen og skolen, og overgangen fra skole til SFO, kan potensielt oppleves som et stort brudd. Ved å benytte noen av de samme voksne i 1. trinn og på SFO, er vi et stykke på vei med å sikre en helhetlig og sammenhengende opplevelse for barna.

Overgangen mellom barneskole og ungdomsskole, og ungdomsskole og videregående er i mindre grad omhandlet i statlige styringsdokumenter og referert til i forskning. Det er likevel god grunn til å tenke at mange av de samme kriteriene for en vellykkede overgang er like betydningsfulle.

Tidlig identifisering og innsats av elever som har det vanskelig eller strever er viktig og må taes på største alvor i overgangene. Tett samarbeid mellom ungdomsskolen og videregående og overføring av nødvendig informasjon om den enkelte elev vil bidra til at skolen er forberedt og gis mulighet til å skape kontinuitet. Larvik kommune forholder seg til Vestfold fylkeskommune og "Vestfoldmodellen" (Vestfold fylkeskommune). Modellen er en struktur for helhetlig karriereveiledning/utdannings- og yrkesrådgivning i grunnopplæringen: fra 8. trinn til Vg3. Dette danner grunnlaget i rutinen for overgang ungdomsskole - videregående.

2. Taushetsplikt og overføring av informasjon

Krav til samtykke er regulert i [personopplysningsloven § 11](#). Samtykke til overføring av personopplysninger og taushetsbelagte opplysninger vedrørende barnet må være frivillig og uttrykkelig informert. Samtykke bør være skriftlig. Personopplysninger/taushetsbelagte opplysninger kan utveksles innenfor samme etat/organ, så lenge dette er nødvendig for en hensiktsmessig arbeidsordning, jmf. [forvaltningsloven § 13 b første ledd nr 3](#). Dette kan for eksempel gjelde enkeltvedtak om spesialundervisning og sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. Denne paragrafen gir imidlertid ikke skolen adgang til å hente opplysninger fra andre organer eller etater.

I overgangen mellom grunnskolen og videregående opplæring, er det fylkeskommunen som overtar som skoleeier. Informasjon kan dermed ikke overføres uten samtykke. Når eleven har fylt 15 år, er det eleven selv som samtykker.

Sted og prosess Virksomhet Barnehage / Overganger
Sist godkjent dato Nei
Dato endret 11.10.2024 (Wenche Marie Alkemark (alkwe1806))

Siste revisjonsdato
Neste revisjonsdato 05.05.2025

10.juni 2024